

2 परीक्षा ३ वर्षपूर्व शुक्रवासरे दीयते
नियुक्ति पत्राणि, मुख्यमंत्री स्वयं
३१४ कलाशिक्षकेभ्यः
नियुक्तिपत्राणि दास्यति

3 संस्कृतभारत्या देहरादूननगर्या
“गृहे गृहे संस्कृतम्” इत्यस्य
उपक्रमस्य सफलं सम्पादनम्

5 केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य
तत्त्वावधानेन
केन्द्रीयविद्यायालयः भोपाले
संस्कृतसप्ताहस्य भव्यमायोजनम्

सुभाषितम्

सर्व परवशं दुःखं,
सर्वम् आत्मवशं सुखम्।
एतद् विद्यात् समासेन,
लक्षणं सुख-दुःखयोः॥

भावार्थ-दूसरे के वश में रहना हमेशा दुःख का कारण है और अपने अनुसार कार्य करना सुख का कारक है। यही संक्षेप में सुख और दुःख का लक्षण है।

प्रतिदिन नवीनतम
हिमसंस्कृतवार्ता:
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्स्यथ
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest

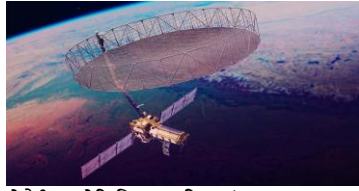
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता:
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

निसार उपग्रहः प्रतिदिनं
१४ वारं पृथिव्याः परिक्रमा
करिष्यति, दिने द्विवारं
पृष्ठभागस्य प्रत्यंकनं करिष्यति

चेन्नई। अमेरिकी-अन्तरिक्ष-संस्थायाः (नासा)
भारतीय-अन्तरिक्ष-अनुसन्धान-सङ्गठनेन
(ISRO) संयुक्तरूपेण विकसितः निसार-
उपग्रहः प्रतिदिनं १४ वारं पृथिव्याः परिक्रमणं
करिष्यति, पृथिव्याः स्थलीय-हिम-पृष्ठयोः च
प्रत्येकं १२ दिवसेषु द्विवारं प्रत्यंकनं करिष्यति
अस्य प्रक्षेपणं जुलैमासस्य ३० दिनाङ्के
भारतीय-अन्तरिक्षकेन्द्रस्य श्रीहरिकोटा-
नगरात् GSLV-F16 इति रॉकेटेन
प्रक्षेपितम् । निसारः न केवलं नासा-इसरो-
योः मध्ये पृथिवीमिशनस्य प्रथमः हार्डवेयर-
सहकार्यः अपितु अन्तरिक्षयानस्य एल-
बैण्ड-एस-बैण्ड-रडार-इत्येतत् एकत्र
आनयन् प्रथमः उपग्रहः अपि अस्ति। अयं
उपग्रहः शक्तिसम्पन्नः कृत्रिम-एपर्चर-रडारं
वहति यत् उच्च-संकल्प-दत्तांशं प्रदास्यति
यत् वैज्ञानिकानां पृथिव्याः भूमि-हिम-पृष्ठयोः
व्यापकरूपेण निरीक्षणं कर्तुं तथा च
कालान्तरे तेषु परिवर्तनस्य विस्तृतं अभिलेखं
सज्जीकर्तुं साहाय्यं करिष्यति अस्य उपग्रहस्य
वैज्ञानिकयन्त्रेषु एल-बैण्ड-सिंथेटिक-
एपर्चर-रडार-प्रणाली, एस-बैण्ड-सिंथेटिक-
एपर्चर-रडार-प्रणाली च अन्तर्भवति ।

पौंग-सरोवरस्य जलस्तरः

१३७४.९५ यावत् अभवत्

हिमसंस्कृतवार्ता:। गुरुवासरे पौङ्ग-सरोवरस्य
जलस्तरः १३७४.९५ यावत् अभवत्, यस्मिन्
११२७९५ क्यूसेक् जलं आगच्छति, ७२९२२
क्यूसेक् जलं मुक्तं भवति बुधवासरे सायं
पौङ्गजलबन्धात् २३३०० क्यूसेक् जलं मुक्तम्,
परन्तु गुरुवासरे प्रातः ६ वादने ४० सहस्रं
क्यूसेक् जलं मुक्तम्। रे-बडूखर-भोगरवां+मंड-
मंड घंढरा- फ्लाई डसोली-मंड इंदौरा- मंड
काठगढ-इत्यादीनां क्षेत्राणां जनान् सजगान्
भवितुं ध्वधिविस्तारयन्त्रेण सूचना प्रदत्ता
अस्ति। एसडीएम फतेहपुर विश्रुतः भारतः
इत्यनेन उक्तं यत् गुरुवासरे जलस्तरः
१३७४.९५ पादमितं यावत् अभवत्। जलस्तरः
निरन्तरं वर्धमानः अस्ति, गुरुवासरे प्रातः ६
वादने ४० सहस्रं क्यूसेक् जलं मुक्तम्। प्रशासनं
निम्नक्षेत्रस्य जनैः साकं सम्पर्कं कुर्वन् अस्ति
येन अप्रियघटना न भवति।

मुख्यमन्त्री योगिना प्रोक्तं यत् सनातनधर्मस्य
तीर्थस्थलान् अपवित्रतोत्पादकाः जनाः
शुल्कदण्डस्य भागिनः भविष्यन्ति

सम्भल । मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः
गुरुवासरे अवदत् यत् ये सनातनधर्मस्य
तीर्थस्थानानि अपवित्रं कुर्वन्ति तेभ्यः
मूल्यं दातव्यं भविष्यति। सम्भलमण्डलस्य
बहजोईनगरे ६५९ कोटिरूप्यकाणां २२२ । २४ तथा ८४ क्रोशपरिक्रममार्गं
विकासपरियोजनानां उद्घाटनशिला-
स्थापनस्य अवसरे विशालजनसभां
सम्बोधयन् सः अवदत् यत् सम्भलस्य
सत्यतां गोपयन्तः नकारात्मकाः
अभिप्रायाः ध्वस्ताः भविष्यन्ति, सम्भलेन
सह ये पापं कृतवन्तः तेषां पापस्य दण्डः
भविष्यति। ये सम्भलस्य विकासे बाधां
जनयन्ति तेषां मूल्यं दातव्यं भविष्यति।
ये सनातनधर्मस्य तीर्थस्थानानि
अपवित्रयन्ति तेषां मूल्यं दातव्यं
भविष्यति। सः अवदत् यत् सम्भले
एकदा ६८ तीर्थयात्राः, १९ पवित्रकृपाः,
परिक्रममार्गाः च आसन्, परन्तु
विदेशीयाः आक्रमणकारिणः अस्माकं
तीर्थयात्राः अपवित्रं कृत्वा नाशयन्ति स्म ।
सर्वे कृपाः तीर्थयात्राः च व्याप्ताः आसन्
बाधिताः। एकं सत्यं गोपयितुं दुर्भवाणां पूर्णः
प्रयासः कृतः । मुख्यमन्त्री एतत् अन्यायं
‘कुशलप्रयासम्’ इति उक्तवान्, अधुना
तस्य सर्वकारः एतेषां ६८ तीर्थस्थलानां
१९ कृपाणां च नवीनीकरणस्य
उत्तरदायित्वं स्वीकुर्यात् इति बोधयति।
लोकमाता अहिल्याबाई होल्कर इत्यस्याः
उदाहरणम् उद्धृत्य सः अवदत् यत् यथा
सा काशीविश्वनाथस्य सोमनाथस्य च
मन्दिरस्य नवीनीकरणं कृतवती तथैव
सम्भलस्य तीर्थस्थलानां अपि नूतनं जीवनं
प्राप्स्यति।

जम्मू-कश्मीरस्य उधमपुरे सीआरपीएफ-बड्करवाहनस्य
दुर्घटना, ३ सैनिकाः मृताः, १५ अन्ये घातिताः

उधमपुर - जम्मू-कश्मीरस्य उधमपुरमण्डलस्य बसन्तगढक्षेत्रे
सीआरपीएफ इत्यस्य वाहनस्य दुर्घटना। दुर्घटनयां २ सैनिकौ

स्थले एव मृताः, एकः सैनिकः चिकित्सालये चिकित्सायाम्
एव मृतः । तस्मिन् एव काले दुर्घटनायां १५ सैनिकाः
घातिताः, येषां चिकित्सा प्रचलति । दुर्घटनासमये
सीआरपीएफ-बड्कर-वाहने सम्पूर्णाः २३ सैनिकाः आसन् इति
कथ्यते । काण्डवा-बसन्तगढ-मार्गं प्राप्तमात्रेण यानं
नियन्त्रणात् बहिः गतः पतितः । दुर्घटनानन्तरं क्षेत्रे
अराजकता अभवत् । सूचना प्राप्तमात्रेण पुलिसदलः अपि
स्थानं प्राप्य स्थानीयजनैः सह उद्धारं आरब्धवान्। सर्वेषां
आहतानाम् उपचारार्थं चिकित्सालये प्रवेशः कृतः अस्ति, यत्र
केषाञ्चन स्थितिः गम्भीरा एव अस्ति। एषा घटना कडवाक्षेत्रे
प्रातः १०:३० वादनस्य समीपे अभवत्, यदा सैनिकाः
बसन्तगढतः अभियानात् प्रत्यागच्छन्ति स्म । दुर्घटनया सह
यत् वाहनम् अभवत् तस्य बलस्य १८७ तमे बटालियनस्य
आसीत् । याने कुलम् २३ सैनिकाः गच्छन्ति स्म, द्वौ सैनिकौ
स्थले एव मृता, अन्ये १६ जनाः घातिताः। ते त्वरितरूपेण
चिकित्सालयं प्रेषिताः यत्र अन्यः सैनिकः तस्य ब्रणेन मृतः,
अतः मृतानां संख्या त्रयः अभवत् ।

बलूचिस्तानदेशे प्रमुखः आतङ्कवादी आक्रमणः, सेनायाः प्रमुखः सहितः त्रयः सैनिकाः मृताः, चत्वारः आतङ्कवादिनः मृताः

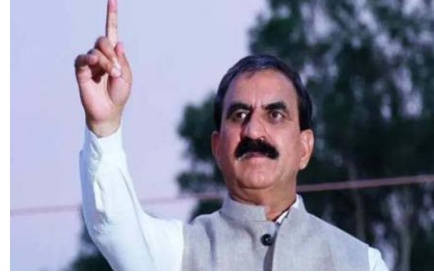

इस्लामाबाद। पाकिस्तानस्य संकटग्रस्तबलूचिस्तानस्य मस्टुङ्गमण्डले सेनायानां विस्फोटकं लक्ष्यं कृतम्। अस्मिन् आक्रमणे त्रयः सैनिकाः, सेनायाः प्रतिकारात्मके कार्ये चत्वारः आतङ्कवादिनः च मृताः। पाकिस्तानसेना बुधवासरे रात्रौ विलम्बेन एतां सूचनां दत्तवती। ते अवदन् यत् मेजरपदवीयाः एकः सेनाधिकारी अपि हतसैनिकानाम् अन्तर्गतः अस्ति। पाकिस्तानस्य अन्तर्सेवाजनसम्पर्कसंस्थायाः (ISPR) विज्ञप्ति उक्तं यत् बुधवासरे रात्रौ विलम्बेन सुरक्षाबलानाम् एकस्य वाहनस्य लक्ष्यं कृतम्। अस्मिन् आक्रमणे एकः मेजरः, एकः नाइकः, एकः लान्स-नायकः च मारिताः। प्रधानमन्त्री शाहबाजशरीफः विज्ञप्ति आक्रमणस्य निन्दाम् कृत्वा सेनायाः प्रशंसाम् अकरोत्। ज्ञातव्यं यत् बलूचिस्तानः पाकिस्तानस्य सीमाप्रान्तः अस्ति, तस्य सीमाः अफगानिस्तान-इरान्-देशयोः समीपे अस्ति। अयं क्षेत्रः खनिजसम्पदः, चीन-पाकिस्तान-आर्थिक-गलियारस्य (CPEC) पारगमन-केन्द्रस्य भूमिकायाः कारणेन च सामरिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्णः अस्ति, परन्तु पाकिस्ताने बलूचिस्तान-देशस्य जनानां द्वितीयश्रेणी-व्यवहारस्य कारणात् तत्र दीर्घकालात् पृथक्तावादी-आन्दोलनं प्रचलति एते जनाः पृथक् देशं बलूचिस्तानं निर्मातुं प्रयतन्ते तथा च पाकिस्तानसर्वकारः अस्य आन्दोलनस्य पूर्णबलेन दमनं कर्तुं प्रवृत्तः अस्ति

ट्रम्पः अन्यं महत् आघातम्, चिपयन्त्र- अर्धचालकयोः शतप्रतिशतम् शुल्कं घोषयति

वाशिंगटन। अमेरिकीराष्ट्रपतिः डोनाल्ड ट्रम्पस्य शुल्कप्रहारः न स्थगितः अस्ति। ट्रम्पः भारते केवलं ह्यः एव २५% तः ५०% यावत् शुल्कं वर्धितवान्। ट्रम्पः अत्र न स्थगयिष्यति, सः अन्यं विस्फोटं कर्तुं इच्छति। अमेरिकीराष्ट्रपतिः अवदत् यत् आयातितानां अर्धचालकानाम् उपरि शतप्रतिशतम् शुल्कं आरोपयितुं योजना अस्ति। सः बुधवासरे व्हाइट-ग्रीहे पत्रकारैः उक्तवान् यत्, "चिपयन्त्र- अर्धचालकयोः उपरि वयं प्रायः शतप्रतिशतम् शुल्कं आरोपयिष्यामः, परन्तु यदि भवान् अमेरिकादेशे तस्य निर्माणं करोति तर्हि शुल्कं न भविष्यति। ट्रम्पस्य एषः निर्णयः भारते सर्वाधिकं प्रभावितं कर्तुं गच्छति। यद्यपि विश्वस्य अनेके देशाः अर्धचालक-उद्योगेन सह सम्बद्धाः सन्ति, परन्तु भारतम् अस्मिन् क्षेत्रे द्रुततरं वर्धमानः क्रीडकः अस्ति। एकतः भारते यदा अर्धचालकचिपयन्त्रस्य बृहत्प्रमाणेन उपयोगः क्रियते तदा तस्य निर्माणमपि अग्रे गच्छति। अर्धचालकचिप-निर्माणस्य द्रुतगत्या भारते अर्धचालक-उद्योगः तीव्रगत्या वर्धमानः अस्ति। ट्रम्पस्य शतप्रतिशतम् शुल्कं आरोपयितुं निर्णयः न केवलं भारते अपितु चीनं, ताइवानं, जापानं च प्रभावितं करिष्यति। एप्पल-सङ्घस्य मुख्यकार्यकारी टिम कुक इत्यनेन सह सः अपि घोषितवान् यत् एप्पल-कम्पनी अमेरिका-देशे अतिरिक्तं १०० अरब-अमेरिकीय-डॉलर्-निवेशं कर्तुं योजनां करोति। एप्पल इत्यनेन प्रेसविज्ञप्ति उक्तं यत् एषा नूतना प्रतिबद्धता तेषां अमेरिकीनिवेशस्य महती वृद्धिः अस्ति यत् अधुना आगामिषु चतुर्षु वर्षेषु ६०० अरब डॉलरं यावत् भविष्यति। एप्पल इत्यनेन अमेरिकीनिर्माणकार्यक्रमस्य अपि घोषणा कृता यस्य माध्यमेन सः अमेरिकादेशे स्वनिवेशं वर्धयिष्यति तथा च वैश्विकव्यापारिकसंस्थाः अमेरिकादेशे अधिकं निर्माणं कर्तुं प्रोत्साहयिष्यति।

परीक्षा ३ वर्षपूर्वं शुक्रवासरे दीयते नियुक्ति पत्राणि, मुख्यमंत्री स्वयं ३१४ कलाशिक्षकेभ्यः नियुक्तिपत्राणि दास्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। शुक्रवासरे मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः शिमलानगरस्य शिक्षाविभागे कलाशिक्षकाणां कृते नियुक्तिपत्राणि दास्यति। हिमाचलसर्वकारः ३१४ कलाशिक्षकेभ्यः (चित्रकलाशिक्षकाणां) नियुक्तिपत्राणि दास्यति। प्रथमवारं नियुक्तिपत्राणि दातुं कार्यक्रमः आयोजितः अस्ति। मुख्यमंत्री शुक्रवासरे दिल्लीतः शिमलानगरं प्रत्यागमिष्यति, अस्मिन् कार्यक्रमे भागं स्वीकरिष्यति। एषः कार्यक्रमः राज्यस्य अतिथिगृहे पीटरहोफ् इत्यत्र आयोजितः अस्ति। मुख्यमन्त्री सुक्खुः

कार्यक्रमे मुख्यातिथिरूपेण उपस्थितः भविष्यति, चयनितप्रत्याशिभ्यः नियुक्तिपत्राणि च दास्यति। कार्यक्रमे शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरः अन्ये अधिकारिणः अपि उपस्थिताः भविष्यन्ति। नियुक्तिपत्रनिर्गमनस्य एतादृशं प्रावधानं प्रथमवारं क्रियते। नियुक्तिपत्राणि निर्गत्य नियुक्तिस्थलानाम् अपि आवंटनं भविष्यति। एतादृशेषु विद्यालयेषु यत्र चिरकालं यावत् शिक्षकाः न सन्ति तत्र सर्वकारः तान् नियुक्तं करिष्यति। गुरुवासरे विभागस्य समीक्षासभायां अपि अयं कार्यक्रमः अन्तिमरूपेण निर्धारितः अस्ति। त्रिवर्षपूर्वं राज्यचयन-आयोगहमीरपुरेण पदकूटसंख्या ९८० अन्तर्गतं कलाशिक्षकाणां कृते लिखितपरीक्षा कृता आसीत्। अस्यां परीक्षायां ९७१ अभ्यर्थिनः उत्तीर्णाः आसन्, येषु ३१४ साक्षात्कारानन्तरं चयनिताः आसन्। एषा परीक्षा बहुविधावेषु विचलिता आसीत्। मार्चमासे परिणामाः आसीत्। आश्वासनस्य अनन्तरम् अपि परिणामाः न घोषिताः। चयनित-अभ्यर्थिनः अपि अस्य विरोधं कृतवन्तः आसन्। इदानीं सर्वकारः एव एतानि नियुक्तिपत्राणि दातुं गच्छति।

हिमाचले तकनीकीशिक्षणसंस्थासु निराश्रितानां कृते प्रतिपाठ्यक्रमं एकमासनमारक्षितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। सामाजिकसमावेशं प्रति प्रगतिशीलं पदं स्वीकृत्य मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खोः नेतृत्वे हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण राज्यस्य सर्वसु सर्वकारी-अर्धसर्वकारी- निजी- तकनीकी- शिक्षणसंस्थासु निराश्रित-बालानां कृते प्रति-पाठ्यक्रमम् एकम् आसनम् आरक्षितं कर्तुं निर्णयः कृतः अस्ति। एषः निर्णयः औद्योगिकप्रशिक्षणसंस्थानेषु (ITIs), तकनीकीसंस्थानेषु, अभियांत्रिकीमहाविद्यालयेषु, औषधशास्त्रसंस्थासु च प्रयोज्यः भविष्यति। समाजस्य अत्यन्तदुर्बलवर्गेषु स्थितानां निराश्रितानां गुणवत्तापूर्णं तकनीकीशिक्षां प्रदातुम् अस्य उपक्रमस्य उद्देश्यम् अस्ति। एतेषां बालकानां कृते संरचनात्मकवित्तीयबाधाः दूरीकृत्य उच्चवर्गभविष्यस्य स्वप्नस्य साकारीकरणस्य सम्माननीयः अवसरः प्रदातुं

सर्वकारः प्रयतते। अस्याः नूतनस्य उपक्रमस्य अन्तर्गतं प्रवेशः केवलं योग्यतायाः आधारेण भविष्यति, योग्यतायाः पुष्टिः सक्षमेन प्राधिकारिणा भविष्यति इति सर्वकारस्य प्रवृत्ता अवदत्। स्वीकृतानाम् आसनानां कुलसंख्यां न वर्धयित्वा संस्थासु अतिरिक्तं आधारभूतसंरचनात्मकं वित्तीयभारं वा न स्थापयित्वा एतत् प्रावधानं कार्यान्वितं भविष्यति। तथैव गुणवत्तायाः सहमतिं विना विद्यमानसम्पदं उत्तमप्रयोगद्वारा सामाजिकसमावेशं प्रवर्तयितुं तस्य उद्देश्यम् अस्ति। राज्यसर्वकारस्य एषः उपक्रमः समाजस्य विपन्नवर्गस्य सशक्तिकरणस्य व्यापकदृष्टेः अनुरूपं सर्वान् कल्याणकारिप्रयत्नान् समेकयति। अन्येषां कल्याणकारीयोजनानां पूरकं भवति, विशेषतः मुख्यमन्त्री सुखाश्रययोजनायाः यस्य अन्तर्गतं निराश्रितबालानां 'राज्यस्य बालकाः' इति दर्जा दीयते। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं तेषां समग्रं पालनपोषणं शिक्षां च सहितं २७ वर्षपर्यन्तं तेषां कल्याणस्य उत्तरदायित्वं सर्वकारः गृह्णाति। हिमाचलप्रदेशः देशस्य प्रथमः राज्यम् अस्ति यः अस्मिन् विषये विधेयकम् अङ्गीकृत्य निराश्रितबालानां कृते वैधानिकम् अधिकारं प्रददाति येन ते गरिमापूर्णम् उद्देश्यपूर्णं च जीवनं यापयितुं शक्नुवन्ति।

एनएचएम इत्यत्र बहवः अनियमितताः, सर्वकारः स्थितिं स्पष्टीकुर्यात् - अनुरागठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ताः - नवदेहली। पूर्वकेन्द्रीयमन्त्री तथा हमीरपुरस्य सांसदः अनुरागसिंहठाकुरः गुरुवासरे नियम ३७७ इत्यस्य अन्तर्गतं संसदि एतत् विषयं उच्चाप्य हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण राष्ट्रियस्वास्थ्यमिशनस्य निधेः कुप्रबन्धस्य विषयं च उस्थापितवान्। लोकसभायां अनुरागः प्रश्नं उस्थापितवान् यत् राज्यसर्वकारेण राष्ट्रियस्वास्थ्यमिशनस्य निधेः चिन्ताजनकः कुप्रबन्धः अद्यैव प्रकाशं प्राप्तवान्। हिमाचल-उच्चन्यायालयेन २०२४-२५ तमवर्षस्य कृते आवंटितस्य ५२१ कोटिरुपयाणां उपयोगे गम्भीराः अनियमितताः अपि दर्शिताः सन्ति। हिमाचलसर्वकारस्य शपथपत्रं ग्रामीणस्वास्थ्यसेवासंरचनापरिष्कारस्य स्तरं यावत् अपि नासीत्। एषा एकान्तिकचटना नास्ति, हिमाचलप्रदेशे प्राथमिकस्वास्थ्यकेन्द्रेषु वैद्यानां महान् अभावः अस्ति, यत्र बहूत्रेण स्थानान्तरणं कृत्वा केवलं ११ नवीननियुक्तिषु अपि ४३ प्राथमिकस्वास्थ्यकेन्द्रेषु चिकित्सापदाधिकारिणः अपि न सन्ति। असौ उक्तवान् यत् ४०० कोटिरुपयाणां आयुषान-हिमकेयर-भ्रष्टाकारः अपि २०२५ तमस्य वर्षस्य एप्रिल-मासे प्रकाशं प्राप्तवान्। अस्मिन् अनुचितपक्षः, विवरणस्तयं च अन्तर्भवति। एते सर्वे राज्यसर्वकारस्य अनियमिततां दर्शयन्ति। केन्द्रीयनिधिनाम् अस्य प्रकटस्य दुरुपयोगस्य माध्यमेन जनविश्वासस्य एतस्य उल्लङ्घनस्य, जीवनस्य संकटस्य च अन्वेषणं करणीयम्। सः केन्द्रसर्वकाराद् आग्रहं कृतवान् यत् राज्ये केन्द्रप्रायोजितानां सर्वेषां योजनानां, केन्द्रक्षेत्रस्य योजनानां च विस्तृतं लेखापरीक्षणं करणीयम्।

संस्कृतभारतीदेहरादूनेन श्रीगङ्गा उद्धारसेवासमित्या च चन्द्रबन्यां संस्कृतसप्ताहस्य निमित्तो भव्यः सामूहिकयज्ञः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- चन्द्रबनी, देहरादूनम्। संस्कृतभाषायाः भारतीयसंस्कृतेः संरक्षणं संवर्धनं च करणीयं मन्यमानेन संस्कृतभारतीदेहरादूनेन श्रीगङ्गाउद्धारसेवासमित्या च संयुक्तप्रयत्नेन महन्तः हेमराजठाकुरमहाभागस्य पावने सान्निध्ये श्रीबाबाबालकनाथमन्दिरे गौतमकुण्डे चन्द्रबन्यां संस्कृतसप्ताहस्य पावनसंदर्भे भव्यः सामूहिकयज्ञः सुसम्पन्नः। अस्मिन् पुण्ये अवसरे वैदिकमन्त्रोच्चारणम्, आहुतिप्रदानं, संस्कृतभाषायां सामूहिकप्रार्थना, संस्कृतिककार्यक्रमाः, संस्कृतसाहित्यवितरणं च इत्यादीनां विविधकार्यक्रमानां माध्यमेन समाजे संस्कृतसाधना राष्ट्रियचेतनायाः च जागरणं कृतम्। कार्यक्रमस्य अध्यक्षीयोद्घोषणे संस्कृतभारती देहरादूनस्य विभागसंयोजकः नागेन्द्रदत्तव्यासः संस्कृतभाषायाः महत्त्वं विशदं कृत्वा अवदत् यत् अस्य आयोजनस्य उद्देश्यम् अस्ति यत् संस्कृतभाषा, भारतीयसंस्कृतिः, सनातनपरम्पराणां च गौरवं जनं प्रति नेतव्यम्। अस्मिन्नेव अवसरे उत्तराखण्डविद्वत्सभायाः महासचिवः दिनेशप्रसादभट्टः मुख्यवक्त्ररूपेण पन्तपीठसंस्थापकाध्यक्षः मुकेशपन्तः विशिष्टातिथिरूपेण विशेषतया उपस्थितौ सन्तौ स्वैः ओजस्विभिः उद्घोषणैः कार्यकर्तृणाम् उत्साहवर्धनं कृतवन्तौ। सममेव सभायाः कोषाध्यक्षः अजयडबरालः समुपस्थाय उत्साहवर्धनमकरोत्। कार्यक्रमस्य प्रेरणास्रोतः जिलाध्यक्षः डॉ. राम भूषण

बिजलवाणः प्राप्ताविके भाषणे सप्ताहसप्ताहविषये सविस्तरम् उक्त्वा सर्वान् अपि समुपस्थितान् अभिमुखीकृतवान्। गीताशिक्षणप्रमुखः योगेशकुकरेती अवदत् यत् सामूहिकयज्ञस्य माध्यमेन संस्कृतसाधनायाः च राष्ट्रियचेतनायाः च भावः जागृतः कृतः। डॉ. प्रदीपसेमवालः समागतेभ्यः सर्वेभ्यो धन्यवादम् अभ्यनन्द्य संस्कृतनिष्ठः भवितव्यमिति प्रेरणां प्रदत्तवान्। कार्यक्रमस्य संयोजकः आचार्यः धीरजमैठाणी महोदयः उक्तवान् यद् अयं यज्ञः संस्कृतसप्ताहस्य आयोजनोपक्रमे प्रमुखः पादः अस्ति, यस्य माध्यमेन समाजे संस्कृतिं प्रति श्रद्धा गौरवञ्च व्याप्यते। सः सर्वेषां नागरिकानां, परिवारसदस्यानां, छात्राणां संस्कृतप्रेमिणां च अस्मिन् पुण्ये अनुष्ठाने सहभागीभवन्तु इत्यपि आह्वानं कृतवान्। कार्यक्रमे संस्कृतभारती देहरादूनस्य प्रमुखकार्यकर्तारः अपि सगौरवं सहभागीभूताः। रायवालाखण्डसंयोजकः नीतिशमैठाणी, रायवालाखण्डसहसंयोजिका डॉ. बीना पुरोहित, दूनविश्वविद्यालयस्य छात्रसंयोजिका कनिका, सहकार्यकर्तारः माधुरी नेगी, अनीता बुटोला, आनन्दी देवी, सोनाली, वाणी, आदिकमैठाणी च विशेषतया उपस्थिताः आसन्। तदतिरिक्तं स्थानीयजनप्रतिनिधयः, संस्कृतशिक्षकाः, विद्यार्थिनः, विद्वांसः, संस्कृतप्रेमिणः नागरिकाश्च सक्रियं सहभागं कृत्वा कार्यक्रमस्य गौरवं वर्धितवन्तः।

क्यार्टूसंस्कृतमहाविद्यालयस्य वंशिका वर्मा अमिता च प्राप्तवत्यौ प्रथमं स्थानम्

अमिता
(प्रथमस्थानम्)

अभिनवः शर्मा
(द्वितीयस्थानम्)

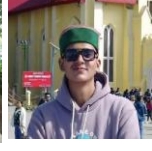
तान्या शर्मा
(तृतीयस्थानम्)

वंशिका वर्मा
(प्रथमस्थानम्)

शैरिल
(द्वितीयस्थानम्)

ध्रुवशिशः
(तृतीयस्थानम्)

हिमसंस्कृतवार्ता:- हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालयेन संस्कृतमहाविद्यालये प्राक्शास्त्रिप्रथम-वर्षीयच्छात्राणां प्राक्शास्त्रिद्वितीयवर्षीयच्छात्राणाञ्च वार्षिकपरीक्षायाः परिणामः घोषितः। तत्र राजकीय-संस्कृत-महाविद्यालयः क्यार्टू इत्यस्य परिणामः प्रशंसनीयः। तत्र प्राक्शास्त्रिद्वितीयवर्षस्य वंशिका वर्मा प्रथमम्, शैरिल द्वितीयम्, ध्रुवशिशश्च तृतीयं स्थानं प्राक्शास्त्रिप्रथमवर्षस्य अमिता प्रथमम्, अभिनव शर्मा द्वितीयम्, तान्या शर्मा च तृतीयं स्थानं प्राप्य महाविद्यालयस्य गौरवं वर्धितवन्तः। सर्वेऽपि प्राध्यापकाः प्रतिभावतः छात्रानभिनन्दितवन्तः।

"लौकिकन्यायकोशः" "नौनाविकन्यायः"

नौकायाः नाविकस्य परस्परं सम्बन्धः भवति। द्वयोर्मध्ये एकतरस्य अभावे कार्यं न सिद्ध्यति। एवं उभयोरपि परस्परयोजनेन कार्यं भवति तत्र अस्य न्यायस्य प्रयोगो भवति।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे / महाराष्ट्रम्

संस्कृतभारत्या देहरादूननगर्यां “गृहे गृहे संस्कृतम्” इत्यस्य उपक्रमस्य सफलं सम्पादनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- देहरादूनम्। संस्कृतभारती देहरादूनशाखाया संस्कृतसप्ताहस्य निमित्तेन “गृहे गृहे संस्कृतम्” इत्यस्य विशेषस्य कार्यक्रमस्य आयोजनं ७ अगस्त २०२५ (गुरुवासरे) खादरक्षेत्रे, रायपुरचौकसमीपे, रायपुरप्रदेशे, देहरादूननगरे सम्यक् प्रकारेण सम्पन्नम्। एषः कार्यक्रमः संस्कृतभाषायाः प्रचारप्रसाराय, च जनमानसि संस्कृतभाषायाः विषये अभिरुचेः जागरणाय च आयोजितः। अस्य उपक्रमस्य अन्तर्गतं कार्यकर्तृभिः गृहे गृहे गत्वा जनान् प्रति प्रत्यक्षं सम्पर्कः कृतः, तेषां मनसि संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रकाश्य तस्य अभ्यासे प्रेरणा प्रदत्ता। ततः पश्चात् विद्युशोभायात्रा अपि नगरवृत्त्या सम्यगाचरिता, या

जनसमुदायस्य आकर्षणकेंद्रं जाता। कार्यक्रमे संस्कृतसंवादैः, भाषणैः, गीतैः, शिक्षाप्रदक्रियाभिः च सहभागिनः संस्कृतभाषायाः प्रयोगाय अभ्यासाय च प्रेरिताः। संस्थायाः पदाधिकारिणः अवदन् यत् अयं कार्यक्रमः स्थानिकक्षेत्रे संस्कृतभाषायाः नवचेतना- अभियानस्य भागः अस्ति, यस्य मुख्यलक्ष्यम् अस्ति यत् संस्कृतम् अपि व्यवहारभाषारूपेण जनजीवने प्रतिष्ठापनीयम्। अस्मिन् अवसरे संस्कृतभारत्याः देहरादूनशाखायाः विभिन्नपदस्थाः उपस्थिताः आसन्। तत्र विभागसंयोजकः नागेन्द्रदत्तव्यासः, जनपदमन्त्री डॉ. प्रदीपसेमवालः, सम्पर्कप्रमुखः धीरजमैठाणी, रायपुरखण्डसंयोजकः नीतिशमैठाणी,

सहखण्डसंयोजिका डॉ. बीना पुरोहितः, डॉईवालाखण्डसंयोजकः आनन्दभारद्वाजः, पूर्वमहानगरविस्तारकः विशालप्रसादभट्टः, छात्रसंयोजिका कनिका घिल्डियालः, महेश उनियालः, प्रशान्तकेडियालः, कार्तिकमिश्रः इत्येतैः च अपि साकं दूनविश्वविद्यालयस्य छात्रसंयोजिका कनिका, मनु यादवः, खुशबू थापा, कार्तिक मिश्रः, अञ्जु, सुनीता नेगी, अञ्जलिः, प्रभा पुरोहितः, विनीता, कृष्णा, मनीषा, पुनम इत्येवं नामधेयवयः छात्राः, क्षेत्रीयमहिलाः, जनप्रतिनिधयः, शिक्षकवृन्दः, छात्रसमूहः, सामाजिकजनाः च अपि आत्मीयतया सहभागित्वं कृतवन्तः।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य तत्वावधानेन केन्द्रीयविद्यालयः भोपाले संस्कृतसप्ताहस्य भव्यमायोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: भोपालम्, ७ अगस्त वार्ताहर:-
प्रवेशकुमारशुक्लः । केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरस्य तत्वावधानेन केन्द्रीय-विद्यालयभोपाले संस्कृतसप्ताहोत्सवस्यावसरं प्राप्य विविधाः शैक्षिक-सांस्कृतिककार्यक्रमाः प्रतियोगिताः च सम्पन्नाः। अस्मिन्नायोजने गीतस्पर्धा, गीतागानम्, श्लोकवाचनम्, निबन्धलेखनस्पर्धाः इत्यादयः कार्यक्रमाः आयोजिताः। छात्राः छात्राश्च अतीव उत्साहेन भागं गृहीतवन्तः। विद्यालयस्य प्राचार्यः श्री जितेन्द्र रावतः अस्मिन् प्रसङ्गे अवदत्—“भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृते संस्कृतिस्तथा—एकं संस्कृतिः, द्वितीयं संस्कृतभाषा। एतेयोः संरक्षणं प्रचारश्च भारतस्य वैश्विकपटलस्थ प्रतिष्ठां सुदृढयितुं शक्नुवन्ति।” मुख्यवक्त्रारूपेण उपस्थितः केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरस्य निदेशकः प्रो. रमाकान्त पाण्डेयः भाषायाः वैज्ञानिकपार्श्वं प्रकाशयन् अवदत्—“संस्कृतभाषायाः श्रवणमात्रेण, भाषणेन च, स्मृतिशक्तिः तीव्रा भवति, तथा च विविधरोगाणां निवारणं सम्भवमस्ति। एषा न केवलं परम्परागतश्रद्धा, अपितु अनुसंधाननिष्पन्नं सत्यं अपि अस्ति।” संस्कृतभाषा भारतस्य प्राचीनतमं, वैज्ञानिकं, समृद्धं च वाङ्मयं वहति। एषा केवलं धार्मिकग्रन्थेषु न दृश्यते, अपितु विज्ञानम्, गणितम्, आयुर्वेदः, ज्योतिषम्, दर्शनं च इत्येतेषु क्षेत्रेषु अपि अतुलं समर्थः भवति योगदानं दत्तवती। अस्याः प्रचाराय, प्रसाराय च

प्रतिवर्षं श्रावणपूर्णिमातिथेः आरभ्य “संस्कृतसप्ताहः” आभारते आयोज्यते। संस्कृतदिवसः, यः श्रावणपूर्णिमायां भवति, विशेषं स्थानं धारयति। प्राचीनकाले एतत् दिनम् “श्रावण्युपाकर्म” इत्याख्यः आसीत्, यस्मिन् दिनाङ्के छात्राः वेदाध्ययनस्य नवसंकल्पं कुर्वन्ति स्म। एषा एव तिथिः “रक्षाबन्धन” इत्यपि पर्व मान्यते, यः रक्षा-कर्तव्य-विश्वासानां प्रतीकः अस्ति। एते सर्वे पर्वणः—संस्कृतदिवसः, श्रावणी च, रक्षाबन्धनश्च—भारतीयसंस्कृतेः ज्ञान-परम्परा-श्रद्धा इत्येतयोः त्रिवेणीकलया सम्बन्धिता दृश्यन्ते। विद्यालयस्य उपप्राचार्यः श्री महेश बिरलः अपि संस्कृतदिवसस्य सांस्कृतिकमहत्त्वं प्रकटितवान्। सभा-संचालनं श्रीमती राकेश शर्मा कृता, धन्यवादप्रस्तावः श्री ओम् प्रकाश जांगिड़ महोदयेन समर्पितः। छात्रेषु सोनाक्षी, प्रणव पाठक, आदर्श साहू, संहिता, ख्याति, भव्य बिरला इत्येते छात्राः विविधासु स्पर्धासु स्वप्रतिभां प्रकाशयन्तः आसीत्। कार्यक्रमे सी.एस.यू. (CSU) शिक्षाशास्त्रविभागस्य वरिष्ठप्राध्यापकः प्रो. सोमनाथसाहू, डा. नरसिंहालु, अन्ये च शिक्षकवृन्दाः सान्निध्यं दत्तवन्तः। एषः संस्कृतसप्ताहः केवलं भाषाभ्यासस्य अवसरः न, अपितु अस्माकं सांस्कृतिकचेतनायाः जागरणाय शक्तिस्त्रोतः अपि भवति, यः नवयुवानां स्वसंस्कृतेः मूलैः पुनः संयोजने योगदानं दत्तवती। अस्याः प्रचाराय, प्रसाराय च

देवभूमिवर्णनम्

हिमनगशिखराणां शुक्लभा श्वेतकान्तिः, सघनवनतरुणां सन्निवेशो हि यत्र। सुरससुजलयुक्ताः पञ्चनद्यः वहन्ति, विविधफलयुतेयं देवभूमिः विभाति।। 1 कलियुगपरिवेशे पुण्यभूमौ हि लोकाः, सरलसहजभावं त्यक्तवन्तः स्वदेशे। कुमतिकृगतियुक्ताः मार्गभ्रष्टाः तु सर्वे, न च निजकृतपापं ते कदाचित् स्मरन्ति। निजकृतिरभिमाना मानवाः मानयुक्ताः, समधिकनवचेताः ईश्वरं विस्मरन्ति। प्रकृतिं ननु सकोपं दर्शयत्यात्मरूपम्, विगतसकलमानं ईश्वरं हि स्मरन्ति।। 3 स्वरचितनवनिर्माणं सदा मानयन्ति, धरणीतलसुवेशं कर्तयन्ति स्वलाभे। धनबलगतलोभं नूनमेवाश्रयन्ति, न खलु किमपि ध्यानं ते कदाचिद्वहन्ति।। 4 हरितललितशोभा देवदण्डेन नष्टा, विविधभवनराशिः प्लावने नष्टभूता।

डॉ. अमित शर्मा, हिमसंस्कृतवार्ता:

संस्कृतसंवादः

नन्दिनी - नमो वः। अद्यतने अध्येता इत्यस्य वार्तासम्भाषणे सर्वेषां हार्दिकं स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।
काव्या - अद्यत्वे जगति काः काः मुख्यवार्ताः, नन्दिनि?
नन्दिनी - आम् काव्ये। अद्यतनीषु वार्तासु चत्वारः प्रमुखविषयाः सन्ति। प्रथमा वार्ता पश्चिम-एशिया-क्षेत्रे प्रवर्तमानस्य नूतनशान्तिप्रयासस्य विषये अस्ति।
काव्या - शोभनम्। द्वितीया वार्ता का?
नन्दिनी - द्वितीया वार्ता यूरोपीयसङ्घस्य नवीनानाम् आर्थिकनीतीनां विषये अस्ति, याः वैश्विकवाणिज्यं प्रभावयितुं शक्नुवन्ति।
काव्या - अतीव रोचकम्। तृतीया का वार्ता?
नन्दिनी - तृतीया वार्ता प्रमुखराष्ट्राणां मध्ये वर्धमानायाः तान्त्रिकप्रतिस्पर्धायाः विषये अस्ति, विशेषतः कृत्रिमबुद्धिमत्ताक्षेत्रे।
काव्या - आम्, एषः महत्वपूर्णः विषयः। अन्तिमा चतुर्थी वार्ता का अस्ति?
नन्दिनी - चतुर्थी वार्ता आर्कटिक-प्रदेशे जलवायुपरिवर्तनस्य गम्भीरप्रभावानां विषये अस्ति, यतः नूतनाः राजनैतिकविवादाः जन्यन्ते।
काव्या - धन्यवादः नन्दिनि, एताः सर्वाः वार्ताः अतीव प्रबोधिकाः सन्ति।
नन्दिनी - स्वागतम्। अध्येता इत्यस्य अद्यतनः कार्यक्रमः एतावान् एव। श्वः पुनः मिलामः।

।। संस्कृतसप्ताहस्य शुभाशयाः।।

"रामायणम्"

संस्कृतसाहित्ये रामायणपदेन वाल्मीकिविरचितं रामायणमेव प्रसिद्धयति। भारतीयैः रामायणमादिकाव्यं वाल्मीकिश्च तत्प्रणेत् तयाऽऽदिकविरभिधीयते। रामायणात् प्राचीनः संस्कृतभाषानिबद्धः काव्यलक्षणोपपन्न कोऽपि ग्रन्थो न श्रूयते। यतो रामायणे न केवलं युद्धमेव वर्णितमपि तु रूपकोपमाद्यलङ्कारयुतायां भाषायां प्रकृतेरपि वर्णनं कृतमतो रामायणं काव्यमिति स्वीक्रियते, न वीरगाथामात्रं, न वा शुष्केतिहासमात्रम्। रामायणे चतुर्विंशतिः सहस्राणि श्लोकानामिति तत् चतुर्विंशतिसाहस्रीसंहितापदेनाभिधीयते। यावन्ति अक्षराणि गायत्रीमन्त्रे तावत्सहस्रपरिमाणं रामायणमिति दृढम्। रामचन्द्र आदर्शभ्राता, आदर्शपतिः, आदर्शपुत्रः आदर्शशासकः, आदर्शमनुष्याश्चासीदिति समर्थयितुमेव रामायणं निर्मितम्। लक्ष्ये तत्सफलमभूत्। सर्वप्रथमं रामायणं काव्यं वर्तते तदनन्तरमेव धर्मग्रन्थ इतिहासऽन्यद्वा। रामसीतायोनिर्मलचरित्रता वाल्मीकेः कवित्वस्य चूडान्त निदर्शनम्। रामस्य चरित्रं कविनाऽतिसाधानतया चित्रितम्। रामायणात् पूर्वमुपनिषदादौ यद्यपि पद्यान्यासन् परं तेषु लौकिकं छन्दो नासीत्, वाल्मीकिः सर्वप्रथमं लौकिकं छन्दोऽवतारितवान्। साहित्यगुणैर्वाल्मीकिः भारतीयकाव्यधारायाः हिमवान् मन्यते।

'कूजन्तं राम रामेति मधुरं मधुराक्षरम्।

आरुह्य कविताशाखां वन्दे वाल्मीकिकोकिलम्।'

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्